

מוֹחִין שֶׁל גְּלוּת וְשֶׁל גְּאֻלָּה

פְּתִיחָה

צריך אתה אחי, אם יש לך לב, להקשיב אל דברינו אלה. אם חשקה נפשך בעבודת ה' אמתית, היה מניח דעתך היטב בדברים אלו, כי מן המקדש המה יוצאים, ממעיין ספרי הפנימיות, אשר בהם תלויה גאולתנו. ואנחנו נלך בדברים בדרך קצרה ולא בארוכה, ונסמוך על לבך שתהיה מתיישב בהם באמת ובהקשבה, לתת להם מקום בלבך, אם לב אמת הוא. וראוי הדבר לחזור על מאמר זה כמה וכמה פעמים, כי עיקר פריו יהיה בהשבתו אל הלב, והוא דבר הנקנה בחזרה מרובה, ויהי ה' בעזרת כולנו, אמן ואמן.

ספרים רבים נתחברו סביב עבודת ה' ודרך התעלות האדם, וכל הצמאים לדבר ה', להיות דבקים בקונם בנאמנות, לומדים והוגים בספרים קדושים אלו. ואנו לא באנו לחלוק, אלא להוסיף דבר גדול מאוד שנתחדש בדורנו זה, והוא יסוד ומוצא הנשמות של הדור האחרון.

העניין המבואר במאמר זה, יצוק היטב בספרי הפנימיות,
ומקורותיו נאמנים בדברי הזוהר והתיקונים, ודברי רבותינו
הקדושים, אבירי ישראל, מלאכי עליז, אשר האידו את העולם
בעוצם השגתם. ועסר אנו, ולא באנו חדש מאומה, כי אין אם
אלא דולים ומשקים ממעיינות הישועה הללו, מאותם הדברים
שנכתבו בהם עבור הדורות האחרונים, והי' יהיה בעזרנו. וכדי
לחבין דבר זה נתחיל לדבר את דברינו בלי להאריך בהקדמות.

שְׁתֵּי בְּחִינֹת בְּאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי

כל איש ישראל נחלק בקרבו לשתי בחינות, בסוד חיצוניות ופנימיות. החיצוניות היא סוד חייו האישיים, כפי שמכיר עצמו מיום שנולד ועד עתה, שתופס עצמו כישות שלמה והוויה העומדת לעצמה, והוא סובב סביב עבודת ה' שלו בתיקון עצמו.

הבחינה הפנימית היא נקודת זיקתו ושייכותו אל השכינה, סוד כלל נשמות ישראל. והיינו שישראל כולם נערכים כגוף אחד שלם, שכל אחד הוא בחינת תא בגוף זה, ניצוץ מתוך אבוקה גדולה, וטיפה בים רחב ידיים. בבחינה זו אין האדם ישות לעצמו, אלא אבר ותא ^{cell} בגוף. וכמו שכל תכלית התא וכל פעילותו מיועדת לתפקוד כל הגוף ולא בשביל עצמו, כן האדם מישראל ביחס לכללות ישראל¹.

במצב השלם והמתוקן, הבחינה החיצונית נערכת כמו לבוש לבחינה הפנימית. באופן שכל אחד מישראל מגלה מתוך מסגרת חייו האישיים את האור הגדול שמאיר בכללות ישראל, אור השכינה, סוד הנשמה של עם ישראל.

והנה אף שהבחינה החיצונית בולטת וניכרת מאוד, באמת הבחינה הפנימית היא עיקרו ומהותו של האדם, אף שהיא נסתרת ונעלמת בקרבו. כי אמת הדבר, שהנסתר הוא העיקר תמיד, כידוע. ומי לנו גדול מאליהינו יתברך שמו, והוא הנסתר ביותר, סתרא דסתרין, סתימא דסתימין, נעלם מעיני כל חי, והוא בוודאי עיקר ושורש כל העולמות².

¹ ראה לשם שבו ואחלמה, הקדמות ושערים ז א ג.

עבודת האדם בעולם היא ללחום באשליה של רוב המון היצורים והרעש הנגלה לעין, שמושך את הלב לסבור שהנראה לעין הגשמית הוא המציאות המוגמרת והאמיתית, וצריך לגבור לקשר עצמו בעומק הלב ובקשב הנפש אל הפנימיות הנסתרת, ולשום אותה לעיקר בחייו, והדברים פשוטים.²

אם כן, מהות האדם היא הנסתר שבו, שהוא חלקו בשכינה, ולא אישיותו החיצונית הפרטית. והוא כמשל שהזכרנו, שלכל תא בגוף גדול יש חיים לעצמו ויש לו ערך גם מצד הגוף כולו. כן הוא בכל איש ישראל, שיש לו את הרגשת עצמו כישות נפרדת העומדת לעצמה, ויש את עומק מהותו, שהיא ניצוץ מאוד השכינה, אבר ותא בגוף הגדול שהוא כלל עם ישראל.

² ראה אורות הקודש ב עמ' שז ואילך.

סוד הגלות

והנה גלות ישראל מארצם היא סוד המיתה, כמבואר בחזון עצמות היבשות שהגלות היא בית קברות, וכן אומרים חכמים - "נמשלה ציון למתה, שנאמר 'בְּמַחְשָׁפִים הוֹשִׁיבֵנִי כְּמַתִּי עוֹלָם"² (מדרש זוטא איכה א טז). המיתה היא פירוד הגוף השלם לרסיסים, ובמשמעות של כלל ישראל היא מצב בו נותרנו רק בסוד החיצוניות, שהיא החיים של כל אדם לבדו, כי שוב לא היינו גוף אחד אלא אברים מרוסקים, תאים נפרדים זה מזה בארבע רוחות השמים. וכדברי הגר"א בליקוטים שבסוף ביאורו לספרא דצניעותא וזו לשונו (סוף ד"ה 'עניין לאה ורחל'):

"ואין איתנו יודע עד מה, עד יערה עלינו רוח ממרום. כי מעת שחרב הבית יצאה רוחנו עטרת ראשנו ונשארנו רק אנחנו הוא גוף שלה בלא נפש. ויציאה לחוץ לארץ הוא הקבר, והרימה מסובבת עלינו ואין בידינו להציל הן העובדי כוכבים האוכלים בשרנו. ומכל מקום היו חבורות וישיבות גדולות, עד שנרקב הבשר והעצמות נפזרו פיזור אחר פיזור. ומכל מקום היו עדיין העצמות קיימות, שהן התלמידי חכמים שבישראל, מעמידי הגוף, עד שנרקבו העצמות ולא נשאר אלא תרווד רקב מאיתנו ונעשה עפר, שחה לעפר נפשינו, ואנחנו מקווים עתה לתחיית המתים התנערי מעפר קומי וכו' ויערה רוח ממרום עלינו".

זוהי ההתפוררות שבגלות. והנה על כן נותרה בגלות עבודת ה' רק בסוד החיצוניות, סוד תיקון עצמו בלבד. כי בזמן הגלות לא היה יכול האדם לתפוס עצמו בבחינת הפנימיות, מפני ריסוק האומה, וכל תפיסת החיים התבססה על בחינת החיצוניות, ולפיכך נעצמו הצועדת אל גורלה האישי, בעולם